

Miljötillsyn på återvinningsstationer för förpackningar och returpapper - tillsynshandledning

September 2008

Miljötillsyn på återvinningsstationer för förpackningar och returpapper - tillsynshandledning

Miljösamverkan Västra Götaland september 2008

Denna handledning har tagits fram av projektgrupp avfall under 2008. För sammanställning och redigering har projektledare Cecilia Lunder svarat.

I projektgruppen har följande personer deltagit:

- Marco Baas, Mariestad/Töreboda/Gullspång miljökontor
- Maria Bylund, Strömstads miljö- och hälsoskyddsavdelning
- Eva Gullqvist, Länsstyrelsens miljöskydds-enhet
- Eva Johansson, Länsstyrelsens miljöskydds-enhet
- Leif Larsson, Rambo AB
- Birgitta Olsson, Alingsås miljöskyddskontor
- Cecilia Lunder, Miljösamverkan Västra Götaland

Sammanfattning	5
Inledning	6
Syfte	6
Avgränsningar	6
Bakgrund	6
Regler, mål och statistik	7
Producentansvar	7
Miljökvalitetsmål	7
Lagstiftning och insamlingsmål	8
Miljöbalken	8
EU:s direktiv om förpackningar och förpackningsavfall	8
Förordningen om producentansvar för förpackningar	9
Förordningen om returpapper	10
Statistik insamlat material	10
Framtida producentansvar	11
Förhandlare för bättre återvinning	11
Ansvarsfördelning	13
Ansvar för förpackningsmaterial	13
Producenten	13
Insamlingssystemet	13
Materialbolag	13
Samordningsansvar	14
Avtal	14
Verksamhetsutövare	15
Samråd mellan producenter och kommunen	15
Företagens förpackningar	15
Lokalisering	16
Miljökontorens yttrande i planfrågor	16
Miljökontorens yttrande i bygglov	17
Tillsyn	19
Utgångspunkter	19
Tillsynskampanj 2008	21
Före tillsynsbesöket	21
Tillsynsbesöket	22
Efter tillsynsbesöket	23
Verksamhetsutövare och tillsynsavgift	23
Lagstiftning	23
Verksamhetsutövare och ansvar	23
Juridik och tidigare domar	24
Var man hittar mer kunskap och information	25
Miljösamverkans projektgrupp	25
Webbplatser	25
Lagstiftning, miljömål och folkhälsomål	25
Myndigheter	26
Organisationer, projekt m.m.	26
Referenser och litteraturtips	26

Bilaga 1 Avfallsrådets kriterier för ett lämpligt insamlingssystem

Bilaga 2 Avfallsrådets överenskommelse beträffande insamling av förpackningsavfall och returpapper

Bilaga 3 Checklista för tillsyn

Bilaga 4 Exempel på inspektionsrapport

Sammanfattning

Miljösamverkan Västra Götaland (MVG) arbetar under 2008 med ett avfallsprojekt med två inriktningar: dels småskalig, otillåten avfallsförbränning, dels återvinningsstationer för allmänhetens sortering av glas, plast, returpapper mm. Denna tillsynshandledning handlar enbart om återvinningsstationer (ÅVS). Tillsammans med miljökontoren genomförs en tillsynskampanj 15 september-14 november på ÅVS för att få en uppfattning om situationen i länet och för att genom tillsyn minska nedskräpning och andra problem, vilket i sin tur på sikt kan bidra till en ökad återvinningsgrad.

Enligt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, delmålet om avfall, ska den totala mängden genererat avfall inte öka och den resurs som avfall utgör ska tas till vara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

I ett kapitel redogörs för de regler och mål som finns på området, samt för statistik av insamlade material. Vi redogör också kort för aktuella utredningar mm. om producentansvaret.

Det är producenten, dvs. den som yrkesmässigt tillverkar, till Sverige för in eller säljer en förpackning eller en vara som är innesluten i sådana förpackningar, som är ansvarig för att förpackningsavfallet samlas in och återvinns. Mer om ansvarsfördelning, lämpliga insamlingsystem och samråd mellan producenter och kommuner beskrivs.

I kapitlet om lokalisering ges tips och exempel på frågor som miljökontoren kan lyfta fram i yttranden i planer och bygglov där ÅVS berörs. I planer handlar det framför allt om placering, i bygglov om markens beskaffenhet, information och utformning.

I vår kampanj bedrivs tillsynen genom att granska konkreta brister på plats. Några exempel på sådant som kontrolleras är tillgängliga materielslag, nedskräpning, information, om behållare är fulla och om det går att komma åt alla inkast på behållarna. De krav som ställs enligt miljöbalken är bl.a. att ÅVS ska vara lättillgängliga och underlätta för avfallslämnaren. De ska hållas i vårdat skick och inte orsaka nedskräpning i omgivningen. Det ska också finnas information på plats om hur sortering ska gå till och kontaktuppgifter till ansvarig.

Miljökontoren får i tillsynskapitlet instruktioner för urval av objekt. Det bästa är att besöka alla ÅVS men om det inte är möjligt får man välja ut ett antal utifrån angelägenhetsgrad. Alla ÅVS bör besökas minst två gånger under kampanjen. Det är lämpligt att ta reda på tömningsdagar innan tillsynsbesöken görs, för att kunna besöka ÅVS både före och efter tömning. I bilagor finns checklista som stöd för tillsynen och exempel på inspektionsrapport.

Vem som är verksamhetsutövare när det gäller återvinningsstationerna i sin helhet har hittills inte blivit helt klarlagt. Adressat finns inte angiven i lagstiftningen.

Verksamhetsutövarbegreppet kan dock kopplas till den som innehar samordningsansvaret. Projektgruppen anser att generellt sett är det den som har samordningsansvaret som är verksamhetsutövare. I de flesta kommuner är det FTI, Förpacknings- och Tidningsinsamlingen.

Avslutningsvis ges tips om webbplatser, kontakter och litteratur för den som vill skaffa sig mer information.

Inledning

Syfte

- Ge miljökontoren verktyg för tillsyn på återvinningsstationer (ÅVS). Avser både tillsyn på ÅVS och förebyggande tillsyn i form av yttranden mm. i samband med planer och bygglov där ÅVS berörs.
- Tillsammans med miljökontoren (MK) genomföra en tillsynskampanj på ÅVS för att
 - få en uppfattning om situationen i länet,
 - och genom tillsyn minska nedskräpning och andra problem, vilket i sin tur kan bidra till en ökad återvinningsgrad.

Avgränsningar

Med återvinningsstationer avses de stationer där hushållen lämnar förpackningar och returpapper. Vi avser inte kommunernas större återvinningscentraler och liknande. Inte heller fastighetsnära insamling vid flerbostadshus.

När det gäller företagens utsortering av avfall som omfattas av producentansvar tas det upp här enbart i begränsad omfattning eftersom tillsynen i kampanjen rör återvinningsstationer för hushållen. Vi hänvisar till den tillsynshandledning om *Verksamhetens avfall* som MVG tog fram 2004, samt till den slutrapport som togs fram 2005. Materialet finns att hämta på www.miljosamverkan.se. Information om denna tillsyn finns även i Naturvårdsverkets handbok från 2005 *Tillsyn över producentansvaret för förpackningar och returpapper* som går att hämta från www.naturvardsverket.se.

Bakgrund

Miljösamverkan Västra Götaland (MVG) arbetar under 2008 med ett avfallsprojekt med två inriktningar: dels otillåten, mer eller mindre småskalig, avfallsförbränning på olika verksamheter eller privata tomter, vilket vi kallar *backyard burning*, dels *återvinningsstationer* för allmänhetens sortering av glas, plast, returpapper m.m. Denna tillsynshandledning handlar enbart om återvinningsstationer. Material om backyard burning tas fram separat under hösten.

Motivet till att arbeta med frågan är att det har prioriterats av miljökontoren i den enkät som skickades ut under förra året och som gällde delprojekt under 2008.

MVG har tidigare arbetat med flera delprojekt om avfall, t.ex. verksamhetens avfall, transporter av farligt avfall och rivningsavfall.

Regler, mål och statistik

Producentansvar

Producentansvaret innebär att producenterna ansvarar för att samla in och ta omhand uttjänta produkter. Producentansvaret är ett styrmedel för att uppnå miljömålen. Tanken är att det ska motivera producenterna att ta fram produkter som är mer resurssnåla, lättare att återvinna och inte innehåller miljöfarliga ämnen. I Sverige finns det lagstiftat producentansvar för följande produktgrupper:

- förpackningar
- däck
- returpapper
- bilar
- elektriska och elektroniska produkter (inklusive glödlampor och viss belysningsarmatur)
- vissa radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor (t.ex. detektorer, se SSI:s webbplats)

Dessutom finns det frivilliga åtaganden, som liknar producentansvar, för:

- Kontorspapper, genom en överenskommelse mellan svensk Returpappersförening, Naturvårdsverket (NV) och representanter från skogsindustrierna, finpapperstillverkarna, pappersbrukens inköpsbolag för returpapper och branschorganisationen för den grafiska branschen. Överenskommelsen innebär att Returpappersföreningen, Pappersåtervinning AB och IL Recycling AB har åtagit sig att samla in kontorspapper. Läs mer på NV:s webbplats.
- Lantbruksplast, genom det branschägda materialbolaget Svensk Ensilageplast Retur AB. Läs mer på www.svepretur.se.

Producentansvar för batterier kommer också att införas.

Det som tas upp i denna handledning är det som samlas in på återvinningsstationer, dvs. hushållens förpackningar och returpapper. I kapitlet *Ansvarsfördelning* finns information om hur ansvaret är fördelat på olika parter mm.

Miljökvalitetsmål

God bebyggd miljö, delmål 5 om avfall: Den totala mängden genererat avfall skall inte öka och den resurs som avfall utgör skall tas till vara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. Särskilt gäller att:

- Mängden deponerat avfall exklusive gruvavfall ska minska med minst 50 procent till år 2005 räknat från 1994 års nivå.
- Senast år 2010 ska minst 50 procent av hushållsavfallet återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling.
- Senast år 2010 ska minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser

källsorterat matavfall till såväl hemkompostering som central behandling.

- Senast år 2010 ska matavfall och därmed jämförligt avfall från livsmedelsindustrier mm återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser sådant avfall som förekommer utan att vara blandat med annat avfall och är av en sådan kvalitet att det är lämpligt att efter behandling återföra till växtodling.
- Senast år 2015 ska minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark.

Det regionala miljömålet i Västra Götalands län är detsamma som ovan, med undantag för att målåret i första punktsatsen är 2010 istället för 2005.

Naturvårdsverket har föreslagit ett nytt delmål för avfall. Information om det finns på NV:s webbplats under Avfall.

Lagstiftning och insamlingsmål

Miljöbalken

- I 2 kapitlet finns hänsynsreglerna, dvs. bevisbörderegeln, kunskapskravet, försiktighetsprincipen, kravet på bästa möjliga teknik, principen om att förorenaren betalar, lokaliseringsprincipen, hushållnings- och kretsloppsprinciperna, produktvalsprincipen och skälighetsregeln.
- I 9 kapitlet finns bestämmelser om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.
- I 15 kapitel finns bestämmelser om avfall. Här regleras bland annat producentansvar, kommunala renhållningsskyldighet och nedskräpning.
- Krav på verksamhetsutövers egenkontroll finns i 26 kapitlet 19 §. Alla verksamheter som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön ska planera och kontrollera sin verksamhet för att motverka eller förebygga olägenheter. Tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter omfattas även av kraven i egenkontrollförordningen, men det gäller alltså inte ÅVS.

EU:s direktiv om förpackningar och förpackningsavfall

Förordningen om producentansvar för förpackningar (se nedan) innebär att Sverige har infört EU:s direktiv om förpackningar och förpackningsavfall (*Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/12/EG av den 11 februari 2004 om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall*)¹. Direktivet fastställer vissa väsentliga krav på förpackningars sammansättning och på möjligheterna till att återanvända och återvinna förpackningar. Syftesparagrafen i den svenska förordningen är identisk med dessa krav.

Direktivet innehåller målnivåer för återvinning och materialutnyttjande som medlemsländerna senast den 31 december 2008 ska uppnå:

¹ Nås via http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sv/oj/2004/l_047/l_04720040218sv00260031.pdf

- Minst 60 procent av förpackningsavfallet ska återvinnas, vilket inkluderar förbränning med energiutnyttjande.
- Minst 55 procent ska materialutnyttjas. Därtill sätts följande mål per material: Glas 60 procent, papper och kartong 60 procent, metall 50 procent, plast 22,5 procent och trä 15 procent. Samtliga mål avser materialutnyttjande. Målet för plast förtydligas med materialutnyttjande tillbaka till plast.

Sverige har dock infört högre målnivåer än de i direktivet, se tabellen nedan.

Förordningen om producentansvar för förpackningar

Förordning (2006:1273) om producentansvar för förpackningar innehåller följande avsnitt:

- Syftet med förordningen
- Definitioner
- Tillämpningsområde
- Krav på producenter, bl.a. lämpliga insamlingssystem, producenters samråd med kommuner
När det gäller lämpliga insamlingssystem finns det kompletterande kriterier framtagna av Avfallsrådet², där man kommit överens om vilka kriterier som ska gälla för att ett insamlingssystem ska anses vara lämpligt. Se bilaga 1.
- Hanteringen av utsorterade förpackningar
- Producentens uppgiftsskyldighet
- Ett särskilt avsnitt om förpackningar i kommunala avfallsplaner
- Tillsyn
- Bemyndiganden
- Bilaga (1) med återvinningsmål för insamlat förpackningsavfall fr.o.m. 1/1 2005- *se tabell nedan*
- Bilaga (2) med kriterier för förpackningar
- Bilaga (3) med kriterier för återanvändbarhet och återvinningsbarhet

Tabellen redogör för gällande återvinningsmål:

Slag av förpackningsavfall	Återvinning i viktprocent
Allt förpackningsavfall	T.o.m. år 2008: 50 % varav minst 25 procentenheter utgör materialutnyttjande Fr.o.m. år 2009: 60 % varav minst 55 procentenheter utgör materialutnyttjande
Förpackningar av metall, dock inte dryckesförpackningar	70 % materialutnyttjande
Förpackningar av papp, papper, kartong och wellpapp	65 % materialutnyttjande
Förpackningar av plast, dock inte dryckesförpackningar	70 % varav minst 30 procentenheter utgör materialutnyttjande tillbaka till plast
Förpackningar av glas	70 % materialutnyttjande
Dryckesförpackningar av metall	90 % materialutnyttjande
Dryckesförpackningar av polymera material	90 % materialutnyttjande
Förpackningar av trä	70 % varav minst 15 procentenheter utgör materialutnyttjande
Förpackningar av övriga material	Per materialslag: 30 % varav minst 15 procentenheter utgör materialutnyttjande

² Avfallsrådet består av ett femtontal representanter från olika delar av samhället som är verksamma inom avfallsområdet. Rådet ger NV stöd i aktuella frågor på avfallsområdet. Rådet är enbart rådgivande, inte beslutande.

Förordningen om returpapper

I [Förordning \(1994: 1205\) om producentansvar för returpapper](#) regleras producenters skyldighet att samla in och ta hand om returpapper. Syftet är att producenterna ska se till att 75 viktprocent av de tidningar som konsumeras i Sverige samlas in som returpapper för att materialåtervinnas eller tas om hand på ett annat miljömässigt godtagbart sätt. Med returpapper avses i förordningen avfall av tidningar. Med tidningar jämställs tidskrifter, direktreklam, telefonkataloger, kataloger för postorderförsäljning och liknande produkter av papper.

Det finns även föreskrifter ([SNFS 1996:15](#)) om uppföljning av angiven insamlingsnivå m.m. för returpapper som handlar om bl.a. insamlingssystem, producentens skyldighet vid omhändertagande av returpapper och rapportering.

Statistik insamlat material

På Naturvårdsverkets webbplats och på FTI:s webbplats³ finns återvinningsstatistik på riksnivå. Återvinningsresultaten för förpackningar och tidningar 2007 (hämtat från FTI) visar att återvinningen fortsätter att öka både i absoluta tal och i relation till konsumtionen för flertalet materialslag. Jämfört med 2006 har volymen insamlade förpackningar och tidningar ökat med 1,6 %. Återvinningsgraden har fortsatt att öka från 77,5 till 78,2 %. Siffran visar hur stor andel av det som sätts på marknaden som samlas in och återvinns.

Plastförpackningar

Totalt fanns 163 450 ton plastförpackningar på marknaden. 30,1 % materialutnyttjades. 34,5 % energiutvanns. Total återvinningsgrad 64,6 %. Regeringens återvinningsmål: Totalt 70 %, varav 30 % materialutnyttjande.

Pappersförpackningar - förpackningar av papp, papper, kartong och wellpapp

Totalt fanns 694 000 ton pappersförpackningar på marknaden. 72,6 % materialutnyttjades. Regeringens återvinningsmål: Totalt 65 % materialutnyttjande.

Metallförpackningar

Totalt fanns 52 400 ton metallförpackningar på marknaden. 67 % materialutnyttjades. Regeringens återvinningsmål: Totalt 70 % materialutnyttjande.

Glasförpackningar

Totalt fanns 181 000 ton glasförpackningar på marknaden. 95 % materialutnyttjades. Regeringens återvinningsmål: Totalt 70 % materialutnyttjande.

Tidningar

Totalt fanns 559 000 ton tidningar på marknaden. 85 % insamlingsgrad (varav 100 % materialåtervinning). Regeringens återvinningsmål: Totalt 75 % insamlingsgrad.

På samma webbsida kan man också hitta statistik för varje kommun (kg per fast boende invånare och år för respektive materialslag).

³ www.ftiab.se/hushall/atervinnningen/statistik/riksniva.4.405877db1168b3d892a800093.html. Information om FTI finns på sidan 13 i denna handledning.

Framtida producentansvar

Naturvårdsverket gjorde 2006 en utvärdering på uppdrag från regeringen: *Framtida producentansvar för förpackningar och tidningar – utvärdering av producentansvaret för förpackningar och returpapper samt förslag till åtgärder*. Deras slutsats är att producentansvaret fungerar i stort sett väl. Vissa förbättringar behövs av lagstiftningen och NV:s vägledning för att komma tillrätta med de brister som noterats.

2007 fick NV ett nytt utredningsuppdrag från regeringen. Uppgiften var att redovisa förutsättningarna för att ändra dagens förpackningsbaserade producentansvar till ett producentansvar som utgår från materialströmmar samt möjligheten att utveckla insamlingssystemet för sådant avfall. Det innebär att producentansvaret istället baseras på material. T.ex. skulle alla produkter av metall samlas in och inte bara förpackningar av metall.

Resultaten redovisades i rapporten *Materialströmmar – ett bättre sätt att samla in hushållsavfall? Utredning av förutsättningar för insamling och återvinning av hushållsavfall i materialströmmar*.

Några slutsatser från denna:

- Insamling av avfall i materialströmmar bör övervägas framförallt för att det ur hushållens perspektiv innebär en mer logisk och begriplig grund för sortering. Hushållen skulle inte längre behöva hålla reda på vilket avfall som omfattas av producentansvar (och därmed får lämnas på återvinningsstationer).
- I första hand är insamling i materialströmmar aktuellt för avfall av metall och plast.

För att undersöka de praktiska förutsättningarna har NV startat ett pilotförsök i Eskilstuna. I delar av Eskilstuna kan hushåll sortera ut och lämna in allt avfall av metall och plast. Försöket startade i september 2007 och kommer att pågå till september 2008. När dessa resultat sammanställts kommer NV att redovisa sitt slutgiltiga förslag. Försöket och de studier som hittills gjorts visar att materialåtervinning av metall och plast har positiva effekter för miljön. Den största vinsten är nog att det blir mer logiskt och begripligt för hushållen. Redan nu hamnar det inte alls bara förpackningar i förpackningsinsamlingen. Dessutom hamnar cirka 20 % av hushållens förpackningar i soptunnan istället för att sorteras ut och läggas i förpackningsinsamlingen.

Förhandlare för bättre återvinning

En förhandlare utsågs i augusti 2008 med uppgift att åstadkomma samarbetslösningar på avfallsområdet mellan kommuner och producenter av förpackningar och returpapper. Uppdraget sträcker sig till den 30 november 2008.

Förhandlaren ska bl.a. annat eftersträva en överenskommelse mellan kommunerna och Svensk Glasåtervinning AB om privatimporterade glasförpackningar. Förhandlaren ska även ta upp följande frågor med målsättningen att hitta överenskommelser som leder till ett förbättrat samarbete mellan producenter och kommuner:

- Servicenivån till hushåll vad gäller insamling av förpackningar och returpapper, i såväl tätort som glesbygd.
- Nedskräpningen av producenternas återvinningsstationer med avfall som kommunerna ansvarar för, såsom grovavfall.
- Avfall som hamnar i producentansvarets insamlingssystem men inte utgörs av förpackningar eller returpapper.
- Förpackningar och returpapper som inte sorteras ut av hushållen och därmed blir kommunernas ansvar.

I uppdraget står att en överenskommelse med fördel kan utgöras av en paketslösning i vilken dessa frågor behandlas. Förhandlaren ska eftersträva lösningar som uppnår största möjliga nytta för miljön och medborgarna till lägsta möjliga kostnad för marknadens aktörer och kommunerna.

Ansvarsfördelning

Ansvar för förpackningsmaterial

Producenten

Det är producenten, dvs. den som yrkesmässigt tillverkar, till Sverige för in eller säljer en förpackning eller en vara som är innesluten i sådana förpackningar, som enligt förordningen om producentansvar är ansvarig för att förpackningsavfallet samlas in och återvinns.

Insamlingssystemet

Producenten ska också ordna lämpliga system för insamling. Naturvårdsverkets Avfallsråd har uttalat sig om vad som de anser vara ett lämpligt insamlingssystem, se bilaga 1. Här anger man *bl.a.* att fastighetsnära insamling bör inrättas där det är lämpligt. Särskild hänsyn till äldre och funktionshindrade ska också tas liksom till dem som saknar bil. Platsen där insamling sker ska uppfattas som ljus, välskött och estetiskt tilltalande samt vara utformad så att brukarna enkelt och tryggt kan nyttja den.

Regeringen har beslutat att göra en ändring i miljöbalken från och med den 1 september 2008 som innebär att producenter av förpackningar och papper måste se till att varorna omfattas av *godkända* system för insamling, återanvändning eller återvinning och om krav som måste uppfyllas för att det ska få godkänt. Se proposition 2007/08:129. Tanken är att ett materialbolag eller en enskild producent ansöker om godkännande av sitt insamlingssystem, och ett sådant godkännande ska kunna förenas med villkor.

Tömning av behållare pågår

Materialbolag

För att producenten ska kunna fullgöra sitt ansvar har svenskt näringsliv (industri och handel) slagit sig samman i branschorganisationer, s.k. materialbolag. Dessa är bl.a. Plastkretsen, Returkartong, Metallkretsen och Pressretur. Dessa har in sin tur bildat en operativ samordningsorganisation: Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI). Svensk Glasåtervinning har ett eget insamlingssystem men har ett nära samarbete med FTI och ger dem mandat att kontrollera att deras insamlingsentreprenörer fullföljer sina åtagande.

REPA, som numera är dotterbolag till FTI, erbjuder företag tillgång till det rikstäckande återvinningssystemet för förpackningar. Enskilda företag erbjuds att ansluta sig till REPA. Genom att betala förpackningsavgifter till REPA fullgör företagen de krav som ställs på dem i förpackningsförordningen. En producent av förpackningar måste vara anslutet till något system som ansvarar för insamling av avfallet enligt förordningen om producentansvar. Detta gäller oftast den som fyller en förpackning, eller den som importerar eller för in en vara till Sverige. Alternativet till en anslutning till REPA är att bilda ett eget återvinningssystem. I samband med en anslutning till ett återvinningssystem upprättas ett s.k. anslutningsavtal. I detta avtal regleras då materialbolagens respektive producentens skyldighet och rättigheter.

Samordningsansvar

Tidigare hade FTI ansvar för skötsel och markavtal och materialbolagen ansvarade för insamlingen. Den 1 augusti 2007 flyttades insamlingsverksamheten från Plastkretsen, Metallkretsen och Returkartong över till FTI. De två materialbolagen Pressretur och Svensk Glasåtervinning är fristående och organiserar sin egen insamling i samarbete med FTI. Samtliga materialbolag har dock gett FTI mandat att kontrollera att deras insamlingsentreprenörer fullföljer sina åtaganden.

FTI har numera samordningsansvar för flertalet ÅVS. I vissa kommuner har andra aktörer (kommunen, kommunala bolag) genom avtal tagit på sig samordningsansvaret. I dessa kommuner har FTI alltså inget samordningsansvar.

FTI:s samordningsansvar gäller heller inte för de s.k. singelstationerna, alltså gamla stationer med bara glas och pappersåtervinning.

Kontaktuppgifter till FTI för t.ex. vårt län finns att hämta på www.ftiab.se klicka Kontakt.

Avtal

FTI tecknar olika typer av avtal, t.ex. städavtal och hämtningsavtal. Information om städavtal för varje kommun finns på FTI:s webbplats.

Kommuner m.fl. kan också teckna avtal med FTI om t.ex. markupplåtelse, utformning av behållare, skötsel m.m. Exempel på ett sådant är det avtal som kretsloppsnämnden tecknat med FTI om upplåtelse av återvinningsplatser i Göteborg. Detta avtal reglerar bl.a. vem som ansvarar för underhåll av mark, städ, klottersanering och snöröjning.

Samordningsavtal finns också, se under föregående rubrik.

Det finns något som kallas ÅVS-instruktion som har tagits fram gemensamt av RK Returkartong AB, Svensk GlasÅtervinning AB, Svenska Metallkretsen AB, Plastkretsen AB och Pressretur AB som ska tillämpas på alla insamlingsuppdrag med anknytning till ÅVS där något av nämnda materialbolag givit en entreprenör ett uppdrag att samla in förpackningar eller tidningar. ÅVS -instruktionen reglerar de generella krav som ställs på insamlingsentreprenörens aktiviteter på ÅVS och gäller om hänvisning skett till denna och något annat inte skriftligen överenskommit mellan berörda parter. Nuvarande ÅVS-instruktion är daterad 2006-03-01, men en uppdatering pågår.

Verksamhetsutövare

Vem som är verksamhetsutövare när det gäller återvinningsstationerna i sin helhet är inte helt klarlagt. Projektgruppen anser dock att generellt sett är det den som har samordningsansvaret som är VU. I de flesta kommuner är det FTI. I de kommuner där kommunen eller annan har samordningsansvaret är det troligtvis denne som är att betrakta som VU. Mer om detta finns i kapitlet om Tillsyn, sidan 19.

Samråd mellan producenter och kommunen

I förordningen om producentansvar för förpackningar slås fast att producenterna ska samråda med kommunerna i frågor som rör insamlingssystemet. Samråden syftar till att med hänsyn till de lokala förhållandena i kommunen samordna producentens ansvar med kommunens renhållningsskyldighet i frågor om hur kommunen kan underlätta uppbyggnaden av producentens insamlingssystem (t.ex. genom att anvisa platser för insamling av förpackningsavfall), vilka åtgärder mot nedskräpning runt platserna för insamling som bör vidtas, och hanteringen av förpackningar som lämnas i producentens insamlingssystem men som inte är hänförliga till producenten.

Samrådet ska ske på producenternas initiativ, men kommunen har också möjlighet att ta initiativ till samråd. Samråd ska alltid ske inför viktigare förändringar eller när det finns behov av samordning mellan producenter och kommuner. Se vidare i bilaga 2.

Kommunen har flera roller vid samråden och följande områden bör vara representerade: Miljö- och hälsoskydd, renhållning, stadsbyggnad och medborgarintressen. Vilka som bör delta för att tillgodose dessa frågor får bestämmas av deltagarna.

Projektgruppens erfarenheter pekar på ett behov av att förtydliga vilka frågor som planeras tas upp vid samrådsmötena, för att med bättre precision kunna se till att rätt områden och rätt personer representeras vid mötet. Det är också viktigt att mötena dokumenteras så att man kan gå tillbaka och se vad som bestämts.

Företagens förpackningar

Det ska finnas ett lämpligt insamlingssystem även för företagens förpackningar. Det är producenternas ansvar. Det finns ingen skriftlig vägledning om hur ett lämpligt insamlingssystem bör se ut, men enligt uppgift från NV⁴ bör det finnas i alla fall en plats per kommun där företagen kan lämna sorterat förpackningsmaterial (i större kommuner kan det förstås behövas fler). Det kan vara till exempel på eller i anslutning till återvinningscentral där annat avfall lämnas.

På de ÅVS där producenterna informerar om att företag inte får lämna förpackningar ska det därför finnas en hänvisning till var de istället kan lämna dem.

Miljökontoret är tillsynsmyndighet och kan ställa krav på producenterna. Miljökontoret är också tillsynsmyndighet när det gäller företagens avfallshantering.

⁴ Brevväxling mellan Alingsås miljöskyddskontor och Sanna Due på NV i juni 2007.

Lokalisering

Miljökontorens yttrande i planfrågor

Plats för återvinningsstationer bör avsättas redan i översiktsplanering samt så tidigt som möjligt i detaljplanearbetet. Det kan ofta vara svårt att i efterhand vinna acceptans för placering av ÅVS från boende, fastighetsägare m.fl.

När det gäller nyetablering eller flytt av ÅVS är det viktigt att placeringen finns med vid samråd med berörda parter. Lämpliga parter kan vara verksamhetsutövare (FTI), ev. samordningsentreprenörer, tekniska förvaltningen, byggkontoret, miljökontoret samt närboende.

Här är förslag på saker som kan tas upp i samband med planärenden. I bilagorna 1 och 2 finns mer tydlig information om några av punkterna.

- Finns det sedan tidigare en ÅVS i närområdet bör diskussioner föras huruvida den kommer att räcka till vid ett ökat befolkningsunderlag, eller om det behövs ytterligare stationer.
- En ÅVS per 1000 invånare är enligt FTI en rekommenderad täthet.
- Fastighetsnära insamling är den form som bör eftersträvas där det är möjligt (definitionen på fastighetsnära insamling finns i bilaga 1 sidan 2).
- Inom tätbebyggt område, utan fastighetsnära insamling, bör ÅVS ligga inom 400 m från människors bostäder.
- På landsbygden bör man sträva efter att placera ÅVS vid en knutpunkt t.ex. i anslutning till den lokala butiken.
- Området ska vara tillräckligt stort så att alla behållare ryms och tömning kan ske.
- Insamling av förpackningsavfall samt returpapper ska i möjligaste mån samordnas med kommunens insamling av hushållsavfall.
- Hur tillgänglig är stationens placering? Hur påverkar trafik till och från stationen i omgivningen? Särskild hänsyn bör tas till äldre och funktionshindrade. Särskilt boende bör alltid utrustas med fastighetsnära insamling.
- Man bör vara medveten om att alla ÅVS har en benägenhet att bli nedskräpade. Det är av denna anledning viktigt att placering av en sådan inte sker på en plats där vikten av ett städat intryck är betydelsefull, t.ex. i närheten av en vacker park eller alltför nära bostäder.
- Finns risk för bullerstörning bör detta uppmärksammas.

Ger vårdat och snyggt intryck, viktigt nära bostäder

Miljökontorens yttrande i bygglov

Bygglov krävs för ÅVS. Här är förslag på saker som kan tas upp i samband med byggloven. I bilagorna 1 och 2 finns mer fyllig information om några av punkterna.

Markens beskaffenhet:

- Underlag som underlättar städning ska eftersträvas.
- Städbar yta kan vara t.ex. asfalt. Grus är ett billigare och ibland godtagbart underlag men kräver större städinsatser.

Inte söligt trots att det regnat - en fördel med asfalt

Information:

- Informationen på kärnen ska vara tydlig, och sitta fast ordentligt.
- En strategiskt placerad information om vilket företag som ansvarar för återvinningsstationen och dess skötsel samt sorteringsinformation ska finnas.
- Kontaktuppgifter, t.ex. ett telefonnummer att ringa vid överfulla behållare eller nedskräpning, ska finnas väl synligt.

Info till alla sorterare är viktigt

Ingen trevlig ton, bidrar nog inte till ökad sortering

Utformning:

- Platsen bör vara ljus, välskött och estetiskt tilltalande. Den ska vara utformad så att brukarna enkelt och tryggt kan nyttja den.
- En ÅVS bör ha utrymme för alla fraktioner. I dagsläget sju stycken: ofärgat respektive färgat glas, hårdplastförpackningar/mjukplast, pappersförpackningar, metallförpackningar och returpapper. Behållare som är effektiva men tar upp liten yta bör eftersträvas.
- Utrymme för säker och effektiv tömning av behållare ska eftersträvas.

Gott om plats att tömma behållarna här

- Tillgänglighet för funktionshindrade.
- Behållarna ska placeras så att de kan brukas så som det är tänkt. Har behållare t.ex. inkast från flera sidor ska det finnas ordentligt utrymme att komma runt.
- Plank kan ha flera funktioner: Bullerskydd, fånga upp skräp, insynsskydd, informationstavla, men kan också bidra till ökad nedskräpning då de är höga. En bedömning av lämplig avskärmning får göras från fall till fall.
- Plank/staket bör gå ända ner till marken, för att undvika att skräp blåser ut undertill.
- Buskar/nätstaket runt stationen kan skapa problem vid städning.
- Belysningen ska vara ändamålsenlig.

Tillsyn

Utgångspunkter

De krav som ställs enligt miljöbalken är att upprättade stationer ska vara lättillgängliga och underlätta för avfallslämnaren (SFS 2006:1273). Naturvårdsverket har i rapport 5648, *Framtida producentansvar för förpackningar och tidningar* uttalat sig om vad lättillgänglighet kan vara. Se föregående kapitel där dessa aspekter tas upp. Se även bilagorna 1 och 2.

Enligt Naturvårdsverket (Handbok 2005:4) kan det vara orimligt att ställa FTI till ansvar för nedskräpning som orsakas av personer, men om det är FTI som brister i skötsel och underhåll av en station kan det vara aktuellt. Bristande skötsel kan vara otillräcklig tömning, svårighet att komma åt inkastet pga. av att det är för trångt mellan behållarna, trasiga staket som leder till att avfallet sprids eller skräp som sprids i samband med tömning. Om systemet däremot inte används på rätt sätt och därmed orsakar nedskräpning ska den enskilde nedskräparen hållas för ansvarig.

Skräp bredvid full behållare

Vid bedömning av störande buller i samband med tömning eller brukande bör Naturvårdsverkets allmänna råd om externt industribuller (SNV 1978:5) tillämpas. Det kan vara svårt att använda sig av ekvivalenta ljudnivåer då störningarna orsakar mer buller i form av maximala ljudnivåer. Ett sätt att reglera verksamheten och risk för bullerstörning kan vara att förbjuda tömning tidiga mornar och sena kvällar. Nattetid är enligt de allmänna råden klockan 22.00-07.00. Detta skulle då kunna säkerställa en god sömn utan uppvaknande. Om problem ändå skulle kvarstå finns möjlighet att ställa krav på att t.ex. behållare för glas byggs om eller byts ut till den typ som finns på marknaden med ljudisolering. Om problemet är omfattande kan det vara direkt olämpligt att ha en ÅVS på just den platsen.

Naturvårdsverket har kommit ut med en handbok om tillsyn över producentansvaret (2005:4). Denna handbok berör kanske inte så mycket den konkreta tillsynen men diskuterar kring vad lagstiftningen säger och hur företagen bör fullgöra sitt producentansvar.

Några tumregler för skötsel av stationerna kan vara:

- Behållarna får aldrig bli överfulla. Ofta finns en s.k. nivåvakt installerad i behållare för pappersförpackningar. Denna ska larma när behållarna når en kritisk nivå.

Nivåvakt i behållaren för pappersförpackningar

- Behållarna bör inte stå så tätt att man måste tränga sig emellan för att nå inkast på sidan eller på baksidan.
- Underlaget som behållarna står på ska vara i sådant skick att det inte blir söligt och lerigt. Detta upplevs somäckligt och försvårar därmed för avfallslämnaren.
- Om det finns problem med nedskräpning i omgivningen som kan härröra från återvinningsstationen bör någon typ av avskärmning sättas upp. Denna avskärmning ska vara hel och underhållas på lämpligt sätt.
- Skräp som orsakas av att behållare är överfulla eller att plast och papper blåst omkring i samband med tömning ska städas upp omgående.

Överfulla plastbehållare som gör att det blir skräpigt

Den här är dessutom öppningsbar

- Tydlig information ska finnas på varje återvinningsstation. Denna information ska innehålla uppgifter om vem som är ansvarig, vilka regler som gäller på stationen samt ett telefonnummer till kontaktperson i samband med nedskräpning och fulla behållare.
- Tydlig sorteringsanvisning för varje materialslag ska finnas.
- Behållare som är trasiga eller öppningsbara bör lagas eller bytas ut.
- Tömning bör inte ske före klockan 07.00 eller efter klockan 22.00 i de fall återvinningsstationen ligger i närheten av bostäder.

Tillsynskampanj 2008

Under del av hösten 2008 genomförs en tillsynskampanj i länet. Här sammanfattas vem som gör vad och när:

Tidpunkt	Att-göra	Kommentar
15 september – 14 november	Miljökontoren gör tillsynsbesök på ÅVS	Checklista finns i bilaga 3
	Projektgruppen svarar på frågor som uppkommer	
Slutet av november	Miljökontoren rapporterar in sina resultat	Webbenkät
December	Projektgruppen sammanställer och redovisar resultat	Kommuniceras ut bl.a. via pressmeddelande

I denna kampanj bedrivs tillsynen genom att granska konkreta brister på plats med stöd av checklistan i bilaga 3.

Tillsynen bedrivs alltså inte genom systemtillsyn. En sådan granskning av VU:s egenkontroll (med hänvisning till miljöbalkens kapitel om egenkontroll och de allmänna hänsynsreglerna) kan miljökontoren välja att göra i anslutning till tillsynskampanjen efter vad man själva bedömer lämpligt, för att följa upp tillsynsbesöken. En fungerande egenkontroll är en förutsättning för att verksamheten ska kunna förebygga olägenhet för människors hälsa och miljön. Miljöbalkens 26 kap 19 §, samt 2 kapitlets hänsynsregler ger stöd för miljöskyddskontoren att begära in en redovisning av verksamhetens förebyggande och planerade arbete. Här kan t.ex. uppgifter om tömnings- och städrutiner vara intressanta att begära in.

Före tillsynsbesöket

- Välj ut vilka ÅVS som ska ingå i tillsynen. Det är bäst att ta med alla stationer, men om det inte är möjligt får man välja ut ett antal stationer utifrån angelägenhetsgrad.
- Varje station bör besökas *minst 2 ggr* under tillsynsperioden.
- Bestäm vilka veckodagar som tillsynen ska äga rum. Det är bra att ta reda på vilka dagar som tömning av behållare sker, så att man utifrån det kan välja dag strax före tömning och dag strax efter tömning. Då får man en uppfattning om behållarna har en tendens att bli överfulla innan tömning samt hur städningen fungerar efter tömning.
- Om man inte vet vilken dag som tömning äger rum kan man välja att gå ut olika veckodagar, t.ex. en dag i början på en vecka, en dag i slutet och en i mitten (gärna olika veckor under kampanjperioden). Det kan finnas behov av fler tillsynsbesök då man inte vet när tömning sker, för att kunna ”pricka in” tillsyn före och efter tömning på stationerna. Att alltid genomföra tillsynen precis före eller efter tömning ger ju ingen rättvisande bild av läget på stationerna.
- Ta alltid med kamera för att kunna dokumentera eventuella brister.
- Man bör ha i åtanke att kunna vara så konkret som möjligt i sin bedömning.

Tillsynsbesöket

Checklista i bilaga 3 kan användas och fyllas i.

Följande punkter bör kollas:

- Vilka materialslag som kan samlas in
- Nedskräpning, större sopor (grovsopor, fyllda påsar etc.) eller småskräpig runt behållarna
- Från vilket förpackningsslag härrör skräpet?
- Är det företagsförpackningar?

Frityrolja som lämnats av livsmedelsföretag?

- Är skyltningen (informationstavla) komplett eller saknas?
- Finns kontaktuppgifter till ansvariga?
- Finns det tydlig sorteringsinformation på behållarna?
- Är någon behållare full?
- Går det att komma åt alla inkast på behållarna?
- Går det att komma åt inkasten utan att tränga sig emellan?
- Hur ser underlaget ut, grusat, asfalterat, lerigt mm?
- Är någon av behållarna öppningsbar?
- Finns det skador eller trasiga staket där sopor kan flyga iväg?
- Status på behållaren, trasiga, nedklottrade etc.
- Är området väl upplyst?
- Hur ser närområdet ut när det gäller skräpighet, och vilken typ av skräp är det om nedskräpning här förekommer?

Gott om plats att komma åt

Trasigt plank där skräp kan blåsa ut

Kass informationstavla

Efter tillsynsbesöket

En inspektionsrapport upprättas. I denna bör framgå vilka minimikrav som miljökontoret ställer på en ÅVS. Det bör finnas ett stycke där brister enligt ovanstående noterats för varje enskild station (förslag till utformning finns i bilaga 4). Bristerna bör vara dokumenterade med foto. Därefter bör krav i form av föreläggande eller uppmaning om åtgärd ställas. Det kan vara svårt att komma med ett föreläggande om åtgärd om t.ex. nedskräpning till följd av brister i skötsel och underhåll, eftersom städning förmodligen kommer att utföras innan föreläggandet når ansvarig. Däremot kan ett föreläggande om att redovisa städ- eller hämtningsrutiner vara lämpligt. Därefter kan man ta ställning till om dessa behöver förbättras för att undvika nedskräpning.

Väljer man uppmaningsvägen, alltså ett påpekande utan föreläggande, kan man ge information om att ärendet kommer att följas upp. Om problemet kvarstår under längre tid bör det bli aktuellt med någon typ av föreläggande. Man bör också göra bedömningen om anmärkningar kan hänföras till brister i skötsel och underhåll av ÅVS eller om de orsakats av enskilda personer.

Exempel på inspektionsrapport bifogas i bilaga 4.

Verksamhetsutövare och tillsynsavgift

Lagstiftning

Den verksamhet som bedrivs vid återvinningsstationen och som består i mellanlagring av avfall är enligt miljöbalkens terminologi att betrakta som miljöfarlig verksamhet (9 kap. 1 § miljöbalken). Anläggningar för sortering eller mellanlagring av avfall kan vara förprövningspliktiga beroende på vilka mängder som förvaras där (se t.ex. punkterna 90.30 och 90.40 i förteckningen över miljöfarliga verksamheter i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

Verksamhetsutövare och ansvar

Vem som är verksamhetsutövare när det gäller återvinningsstationerna i sin helhet är inte helt klarlagt. Adressat finns inte angiven i lagstiftningen. I dagsläget finns det flera aktörer t.ex. markägare, ägare av behållare, företag som utför städning och företag som ombesörjer

hämtning. Dessutom kan det variera mellan kommuner vem det är som söker erforderliga bygglov och iordningsställer mark för ändamålet.

Det är alltså i dagsläget upp till varje kommun att utreda vem som är verksamhetsutövare (VU) i varje enskilt fall. Men verksamhetsutövarbegreppet kan kopplas till den som innehar samordningsansvaret. FTI anger själva att man tagit på sig ett utökat ansvar för insamlingen från och med den omorganisation som började gälla från den 1 augusti 2007. Enligt Göte Andersson, jurist på FTI, innebär detta också att FTI är att betrakta som VU i de kommuner där de har samordningsansvar för verksamheten. Samordningsansvaret kan på vissa håll ha tagits över av kommunerna och i de fallen bör också kommun eller kommunala bolag (eller annan som har samordningsansvar) betraktas som VU.

Projektgruppen anser alltså att generellt sett är det den som har samordningsansvaret som är verksamhetsutövare. I de flesta kommuner är det FTI. I de kommuner där kommunen eller annan har samordningsansvaret är det troligtvis denne som är att betrakta som VU. Man kan i dessa fall kolla upp att inget annat sagts om detta.

Som VU ansvarar man då för skötsel av stationerna t.ex. städning, tömning och övriga frågor som har med platsens beskaffenhet att göra. FTI kommer också att ta över ägandet av behållarna, förutom tidningar och metall, vilket innebär att även behållarnas skick ingår i ansvaret. I många fall är det också FTI som söker bygglov och tecknar markavtal vilket innebär att även faktorer såsom markens beskaffenhet och iordningställande ingår i samordningsansvaret.

Juridik och tidigare domar

Naturvårdsverket har i sitt meddelandeblad Tillsynsnytt hänvisat till en dom (MÖD 2005-11-03 mål nr M 2812-05) som uttalat att det är VU som har de faktiska och rättsliga möjligheterna att vidta en åtgärd. I samma dom ges en hänvisning till att Naturvårdsverkets uppfattning är att det bör vara uppdragsgivaren ensam som är verksamhetsutövare. Miljööverdomstolen kan hålla med om detta men förhållandena kan variera avsevärt från fall till fall varför denna utgångspunkt har en begränsad räckvidd. Nacka kommun som drivit ärendet gjorde det utifrån nedskräpning och buller. Där var det entreprenören som hade tömt behållaren som hölls ansvarig. I detta fall hade entreprenören också varit ansvarig för att ha iordningsställt platsen och skulle hålla denna i gott skick. Det var också entreprenören som skulle söka erforderliga lov och tillstånd. Detta framgick av avtalen mellan entreprenör och de fem materielbolagen. En annan dom (MD 2006-04-26, M1597-2005) fastställde att ett bolag som transporterade avfall som omfattades av producentansvaret kunde påföras en årlig tillsynsavgift per materialslag. Trots att bolaget endast fungerade som entreprenör till ett materialbolag var bolaget att anses som VU i miljöbalkens mening. Stockholm stads miljöförvaltning anser att det är FTI i egenskap av samordningsentreprenör som är verksamhetsutövare. FTI har överklagat Stockholms stads beslut om att de debiteras en fast, årlig tillsynsavgift, däremot inte att de anses vara VU.

Vem som har de faktiska och rättsliga möjligheterna att vidta en åtgärd i detta sammanhang kan skilja mellan olika kommuner. Miljööverdomstolens domskäl i Nackafallet anger att **ansvaret för iordningställande av plats** samt vem som **sökt erforderliga lov och tillstånd** väger tungt när man utpekat vem som är att betrakta som verksamhetsutövare.

Domar i ärenden rörande tillsynsavgift: MD 2006 M1597-2005, MÖD 2005 M2812-2005.

Var man hittar mer kunskap och information

Miljösamverkans projektgrupp

Miljösamverkans projektgrupp avfall finns under projekttiden:

Marco Baas	Mariestad/Töreboda/Gullspång miljökontor	marco.baas@mariestad.se	0501-75 60 33
Maria Bylund	Strömstads miljö- och hälsoskyddsavd.	maria.bylund@stromstad.se	0526-194 76
Eva Gullqvist	Länsstyrelsens miljöskydds-enhet	eva.gullqvist@o.lst.se	031-60 52 13
Eva Johansson	Länsstyrelsens miljöskydds-enhet	eva.m.johansson@o.lst.se	031-60 51 17
Leif Larsson	Rambo AB	leif.larsson@rambo.se	0523-189 83
Birgitta Olsson	Alingsås miljöskyddskontor	birgitta.olsson@alingsas.se	0322-61 63 33
Cecilia Lunder	Miljösamverkan Västra Götaland	cecilia.lunder@o.lst.se	031-60 58 95

Webbplatser

Lagstiftning, miljömål och folkhälsomål

www.lagrummet.se

Lagstiftning och annan rättsinformation. Alla lagar och förordningar i fulltext. För nyare författningar även pdf-filer, d.v.s. författningarna så som de trycks. Länkar till myndigheternas författningssamlingar, till SOU m.m.

www.tofr.info

Tillsyns- och Föreskriftsrådet. Har bl.a. ett författningsregister för miljöbalkens område och "EG-listan" en förteckning över gällande EG-rättsakter på miljöbalkens område

www.naturvardsverket.se

Naturvårdsverket. Miljömålsinformation finns under Samhälle & miljömål, lagstiftning under Lag & rätt

www.miljomal.nu

Miljömålsportalen. Utförlig redovisning av miljömålen, och uppföljningen av dessa.

www.o.lst.se/miljomal Regionala miljömål, Västra Götalands län
www.fhi.se/templates/Page_____111.aspx Folkhälsomålsportal hos Folkhälsoinstitutet

Myndigheter

www.naturvardsverket.se Naturvårdsverket. Under Avfall finns mycket information och fakta om producentansvar.
www.sos.se Socialstyrelsen
www.kemi.se Kemikalieinspektionen
www.ssi.se Statens strålskyddsinstitut
www.o.lst.se Länsstyrelsen Västra Götalands län

Organisationer, projekt m.m.

www.ftiab.se FTI, Förpacknings- och Tidningsinsamlingen, är det företag som har till uppgift att se till att förpackningar och tidningar i Sverige samlas in och återvinns.
www.avfallsverige.se Avfall Sverige är den svenska intresse- och branschorganisationen inom avfallshantering och återvinning.
www.repa.se REPA är näringslivets lösning på producentansvaret för förpackningar av plast, metall, papper/kartong och wellpapp. REPA är en del av FTI.

Referenser och litteraturltips

Förordning (2006:1273) om producentansvar för förpackningar

Förordning (1994: 1205) om producentansvar för returpapper

EU:s direktiv om förpackningar och förpackningsavfall (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/12/EG av den 11 februari 2004 om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall)

Framtida producentansvar för förpackningar och tidningar - utvärdering av producentansvaret för förpackningar och returpapper samt förslag till åtgärder, NV Rapport 5648, 2007

Materialströmmar – ett bättre sätt att samla in hushållsavfall? Utredning av förutsättningar för insamling och återvinning av hushållens avfall i materialströmmar. NV, rapport 5752, 2007

Tillsyn över producentansvaret för förpackningar och returpapper, handbok enligt producentansvarsförordningarna, NV 2005

Producentansvar för förpackningar. Ett tillsynsprojekt, PM 2004:1, Miljöförvaltningen i Göteborg

Proposition 2007/08:129, Förhandsgodkända insamlingssystem för förpackningar och papper, Regeringen

Tillsynsprojekt på återvinningsstationerna – i Stockholms stad, Miljöförvaltningen Stockholm stad, 2007

Domar i ärenden rörande tillsynsavgift: MD 2006 M1597-2005, MÖD 2005 M2812-2005

Avfallsrådets kriterier för ett lämpligt insamlingssystem

Här hämtat från rapporten *Framtida producentansvar för förpackningar och tidningar - utvärdering av producentansvaret för förpackningar och returpapper samt förslag till åtgärder*, NV 2007

Inledning

I förordningarna för förpackningar (1997:185) och returpapper (1994:1205) finns en ny paragraf 4, som ställer krav på att producenten ska tillhandahålla ett lämpligt insamlingssystem för det avfall som är hänförligt till producenten. ”Ett insamlingssystem skall anses som lämpligt om det är lättillgängligt, underlättar för den som innehar förpacknings- respektive returpappersavfall att lämna ifrån sig detta och i övrigt ger god service åt dem som skall lämna avfallet till systemet.” Vidare sägs det att ”vid bedömningen av om insamlingssystemet är att anse som lämpligt skall särskilt beaktas vad som vid samråd enligt 5a § framkommit om förhållandena i kommunen”. Ändringen träder i kraft 1 januari 2005.

1) Utgångspunkten har varit att den grundläggande förutsättningen för ett lämpligt insamlingssystem är:

- Det ska vara lättillgängligt med god service och underlätta avlämning av förpackningar och returpapper
- För att skapa lättillgänglighet och god service ska följande gälla: Insamlingssystemet ska anpassas till lokala förutsättningar och företrädesvis ske genom fastighetsnära insamling där så är lämpligt
- Insamlingssystemet för förpackningar och returpapper ska på lämpligt sätt samordnas med kommunens insamlingssystem för hushållsavfall inklusive farligt avfall i det fall det förekommer, grovavfall samt med elektronikavfall.

Utöver detta gäller följande krav:

- 2) Systemet ska vara miljömässigt uthålligt.
- 3) Gällande byggregler och arbetsmiljökrav ska tillgodoses
- 4) Systemet ska vara kostnadseffektivt, d.v.s. långsiktigt ekonomiskt försvarbart
- 5) Systemet ska ge förutsättningar för en hög kvalitet hos det insamlade materialet
- 6) Systemet ska vara uppföljningsbart

Här följer en närmare beskrivning av vad som bör karakterisera ett lämpligt insamlingssystem.

1. Det ska vara lättillgängligt med god service och underlätta avlämning av förpackningar och returpapper

1.1 Insamlingssystemet ska vara praktiskt och trovärdigt för den som lämnar sitt avfall.

1.2 Vid det lokala samrådet bör producenterna och kommuner ange hur insamlingssystemet ska utformas lokalt. Parterna förutsätts beakta hushållens intressen av god service.

1.3 Fastighetsnära (byggnadsnära) insamling ska inrättas där så är lämpligt, och anpassas till lokala förutsättningar. Det bör vara huvudalternativet i områden med flerbostadshus.

1.4. När begreppet fastighetsnära insamling används avses insamling av förpacknings- och returpappersavfall i eller i nära anslutning till fastighet på uppdrag av fastighetsägaren och inrättad för dem som bor eller verkar där. Med fastighet avses inte det juridiska begreppet utan en bostadsbyggnad. Fastighetsnära insamling kan ha olika former, t.ex. ett särskilt utrymme i fastigheten, ett "miljöhus" på fastigheten eller i nära anslutning/i kvarteret, flerfackskärl för ett eller flera hushåll, etc. Producenterna är ansvariga för att se till att sådan insamling tillskapas där så är lämpligt och möjligt.

1.5. Producentansvaret för förpackningar och returpapper innebär både ett ekonomiskt och ett fysiskt ansvar för insamling och omhändertagande. Kostnaderna har ett nära samband med bedömningen av vad som anses utgöra ett lämpligt insamlingssystem.

1.6. I tätbebyggda områden utan fastighetsnära insamling bör strävan vara att en majoritet av hushållen har tillgång till en återvinningsstation inom ett avstånd om högst ca 400 m (avser återvinningsstationer).

1.7. I glesbebyggda områden kan insamlingen av praktiska skäl behöva placeras i tätort eller på en plats där många människor samlas eller passerar, t.ex. köpcentra, resecentra eller dylikt (avser återvinningsstationer).

1.8. Platsen där insamlingen sker ska i görligaste mån uppfattas som ljus, välskött och estetiskt tilltalande samt vara utformad/utrustad så att brukarna enkelt och tryggt kan nyttja det. Hänsyn bör tas till behov hos människor med funktionshinder (avser både fastighetsnära insamling och återvinningsstationer).

1.9 Sorteringsskyltningen bör vara tydlig och lätt att förstå, ge information om hur man kan kontakta den som är ansvarig för insamlingen (avser både fastighetsnära insamling och återvinningsstationer).

1.10 Särskild hänsyn bör tas till äldre och funktionshindrade så att s.k. särskilt boende utrustas med fastighetsnära insamling. När det gäller servicen till hushåll utan bil så underlättas den genom en snabb utbyggnad av fastighetsnära insamling och att det i hög utsträckning finns tillgång till återvinningsstationer vid butiker.

1.11. De olika systemen för insamling av avfall ska upplevas som ett system av hushållen.

1.12 Vid fastighetsnära insamling bör så långt möjligt insamling av olika avfallsfraktioner erbjudas på en och samma plats. Detta ska ske med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt säkerhetsaspekter rörande farligt avfall. Vid det lokala samrådet bör hänsyn tas till och

lämplig samordning ske med det kommunala insamlingssystemet för hushållsavfall inklusive farligt avfall i det fall det förekommer, grovavfall samt med elektronikavfall.

1.13. Kommunerna bör se till att i sin översiktsplanering anvisa platser för återvinningsstationer och behållare.

1.14. Kommunerna har enligt den kommunala renhållningsordningen skyldighet att ordna insamling av hushållsavfall, farligt avfall och grovavfall. Även dessa insamlingssystem ska vara lättillgängliga och erbjuda en god servicenivå.

2. Systemet ska vara miljömässigt uthålligt

3. Gällande byggregler och arbetsmiljökrav ska tillgodoses

3.1. För uppförandet av återvinningsstationer, som kan vara en byggnad eller en annan anläggning, gäller generellt lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk m.m. En återvinningsstation kan vara bygglovpliktig och då kommer även bestämmelser i Plan- och bygglagen in.

3.2. För uppförandet av avfallsutrymmen gäller Boverkets byggregler, avsnitt 3 Utformning. Den stöder sig på förordningen (1994:1215) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk m.m., BVF, 5 § som anger att ”byggnadsverk ska vara projekterade och utförda på ett sådant sätt att de inte medför risk för grannarnas hygien eller hälsa, särskilt inte som följd ...av bristfälligt omhändertagande av avloppsvatten, rök och fast eller flytande avfall...”.

3.3. Det finns även särskilda krav på befintliga byggnader som har med arbetsmiljön att göra vid hämtning av avfall. I PBL 17 kap. 20 § står det att ”till byggnader som har uppförts före den 1 juli 1977 ... skall höra sådana anordningar som skäligen kan fordras för att åstadkomma godtagbara arbetsförhållanden för dem som hämtar avfall från byggnaden”.

3.3. Arbetsmiljökraven definieras i Arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets författningssamling.

Ur den senare kan nämnas föreskrifter och allmänna råd för exempelvis belastningsergonomi, buller, kemiska miljörisker, arbetsplatsens utformning, personlig skyddsutrustning, hygieniska gränsvärden och åtgärder mot luftföroreningar samt systematiskt arbetsmiljöarbete.

4. Systemet ska vara kostnadseffektivt, d.v.s. långsiktigt ekonomiskt försvarbart

4.1. Insamlingssystemet ska förena miljönytta med samhällsnytta.

4.2. Systemet bör vara flexibelt och kunna anpassas till och utvecklas efter användarnas behov över tiden.

5. Systemet ska ge förutsättningar för en hög kvalitet hos det insamlade materialet

5.1. Hög kvalitet på det insamlade materialet är en förutsättning för hög återvinning och ska eftersträvas.

5.2. God information är en förutsättning för hög kvalitet på det insamlade materialet. Kommunens information till hushållen ska förutom plats- och sorteringsanvisningar etc. ge återkoppling till lokala återvinningsresultat. Informationen ska vara tydlig, lättförståelig, samt motivera till ökad källsortering. Den bör utformas i samråd med fastighetsägarna.

5.3. En hög standard hos insamlingsutrymmet bidrar till en högre kvalitet på det insamlade materialet.

6. Systemet ska vara uppföljningsbart

6.1. Resultatet av samrådet ska dokumenteras av den som kallar till samråd.

Avfallsrådets överenskommelse beträffande insamling av förpackningsavfall och returpapper

Här hämtat från rapporten *Framtida producentansvar för förpackningar och tidningar - utvärdering av producentansvaret för förpackningar och returpapper samt förslag till åtgärder*, NV 2007

Bakgrund

Naturvårdsverkets ansvar på avfallsområdet har breddats. Avfallshanteringen ska ses som en del av samhällets infrastruktur där Naturvårdsverket ska verka **pådrivande** i omställningen till ett ekologiskt hållbart omhändertagande av avfall. Naturvårdsverket ska också verka för att avfallshanteringen sker på ett för samhället och för konsumenterna **enkelt** sätt. Såväl de miljömässiga som de samhällsekonomiska effekterna av avfallshanteringen ska bevakas. Dessa gemensamma slutsatser från Avfallsrådet är en lägesrapport. Den är en plattform för det fortsatta arbetet. Vi har nått en bit på vägen mot samsyn i några viktiga kärnfrågor som krävs för att få en fungerande insamling av förpackningsavfall och returpapper och dem redovisar vi här.

Hela ansvaret för att samla in och behandla förpackningsavfall och returpapper ligger dock fortfarande på kommuner, producenter, verksamhetsutövare och andra aktörer. För att underlätta Naturvårdsverkets arbete har ett **Avfallsråd** inrättats. I rådet sitter i år 14 representanter för berörda aktörer. Rådet ska fungera som ett stöd för verket samt vara rådgivande i mer komplicerade frågor där flera olika intressegrupper är inblandade. Med anledning av propositionen Ett samhälle med giftfria och resurssnåla kretslopp (2002/03:117) har arbetet i Avfallsrådet under året koncentrerats till frågan om insamling av förpackningsavfall och returpapper.

Målet är en väl fungerande insamling av förpackningsavfall och returpapper

Utgångspunkterna för arbetet har varit att:

- producentansvaret ligger fast
- materialåtervinningen skall vara fortsatt hög,
- kommunernas roll skall tydliggöras och samrådet med producenterna förbättras
- konsumentperspektivet skall stärkas

Målet har varit att utifrån vad som anges i Kretsloppspropositionen och gällande regelverk nå allmänt accepterade lösningar för en väl fungerande insamling. Frågor om samråd, servicegrad i insamlingssystemen, information, tillsyn och ansvarsfördelning har diskuterats konstruktivt vid rådets tre sammankomster.

Lämpliga insamlingssystem – producenternas ansvar

Kretsloppspropositionen och de reviderade producentansvarsförordningarna ger producenterna ett **ekonomiskt och fysiskt ansvar** för att lämpliga insamlingssystem för allt förpackningsavfall och returpapper etableras.

Ett av målen för producentansvaret är att skapa förutsättningar för att förpackningarnas och returpapperets materialvärde kan finansiera ett lämpligt system för insamling och återvinning. I den mån materialvärdena inte räcker för att garantera att ett sådant lämpligt system kommer till stånd är det producenternas ansvar att se till att detta system ändå etableras.

Insamlingssystemen ska vara lättillgängliga och ge god service till dem som använder dem. Den fastighetsnära insamlingen ska byggas ut i en omfattning som är nödvändig för att ge god service.

Avfallsrådet har gjort följande tolkning av vad som kännetecknar ett lämpligt insamlingssystem och vilka krav som kan ställas för att uppnå en god servicenivå.

Insamlingen av förpackningsavfall och returpapper ska anpassas till lokala förutsättningar, företrädesvis genom fastighetsnära (bostadsnära) insamling där så är lämpligt. Särskild hänsyn bör tas till äldre och funktionshindrade. Särskilt, kollektivt, boende bör alltid utrustas med fastighetsnära insamling.

I tätbebyggda områden utan fastighetsnära insamling bör strävan vara att en majoritet av hushållen har tillgång till en återvinningsstation inom ett avstånd av högst ca 400 m.

Platsen där insamlingen sker ska i görligaste mån uppfattas som ljus, välskött och estetiskt tilltalande samt vara utformad så att brukarna enkelt och tryggt kan nyttja den.

Insamlingssystemet ska även ge förutsättningar för en hög kvalitet på det insamlade materialet.

För att förenkla för hushållen bör insamlingen av förpackningsavfall och returpapper på lämpligt sätt samordnas med kommunens insamling av hushållsavfall.

Förpackningsavfall som ska energiutnyttjas bör samlas in i det kommunala insamlingssystemet för hushållsavfall efter överenskommelse mellan producenterna och berörd kommun. Detta för att undvika att belasta hushållen med utsortering av avfall som ändå förs till samma typ av omhändertagande.

Ett lämpligt insamlingssystem ska vara kostnadseffektiv och långsiktigt ekonomiskt försvarbart. Här har producenterna i samverkan med övriga aktörer ett ansvar för att skapa förutsättningar för system som är lämpliga och ekonomiskt försvarbara.

Det lokala samrådet

Vad som är ett lämpligt insamlingssystem varierar över landet. Insamlingssystemet ska utöver att det uppfyller de generella kraven, som ställs på ett lämpligt insamlingssystem (se ovan), dessutom anpassas till lokala förhållanden. Vid det lokala samrådet mellan producenterna och kommunerna ska diskuteras hur insamlingssystemet ska utformas lokalt för att tillgodose konsumenternas behov av god service. Vid samrådet kan kopplingar till övriga insamlingssystem också tas upp. Det bör vara ett gemensamt intresse för producenter och kommuner att stimulera utsortering av förpackningsavfall och returpapper.

Kommunen har flera roller i samrådet; bland annat med ansvar inom områdena miljö, renhållning, stadsbyggnad och konsumentintressen. Det är viktigt att både kommunen och producenterna företräds av representanter med kunskap och befogenheter inom samtliga områden som diskuteras vid samrådet. Om parterna är överens om att ytterligare aktörer behöver bjudas in för att tillgodose t.ex. konsumentperspektivet bör detta vara möjligt.

Samrådet ska ske på producenternas initiativ. Kommunen har möjlighet att ta initiativ till ett samråd vid behov. Samråden ska äga rum när en part önskar det och alltid när en viktigare förändring planeras eller när det finns behov av samordning mellan producenter och kommuner.

Samrådet är också ett bra tillfälle att diskutera hur kommunen kan underlätta för producenterna att etablera insamlingssystemet genom att detta beaktas i den fysiska planeringen, på samma sätt som platser för annan avfallshantering. Kommunen kan dessutom underlätta insamlingen genom att i samrådet med producenterna uppmärksamma områden eller stadsdelar där det är särskilt viktigt att insamling etableras eller systemet förtätas.

I samrådet ska även producenternas åtgärder för att förhindra nedskräpning diskuteras.

En annan fråga som hör hemma i samrådet är det kommunala insamlingssystemet för grovavfall och hur det kan samordnas med producenternas insamlingssystem. Insamling av grovavfall bör ordnas med god service och bra tillgänglighet.

Målsättningen med samrådet är att aktörerna ska komma överens om vad som är ett lämpligt insamlingssystem. Resultatet av samrådet ska dokumenteras skriftligen.

Lokal information – kommunens ansvar

Kommunerna har i de reviderade producentansvarsförordningarna fått ett ansvar för informationen till hushållen om hanteringen av förpackningsavfall och returpapper. Informationen ska vara tydlig, lättförståelig, ge återkoppling till de återvinningsresultat som uppnås samt motivera till ökad källsortering. Kommunerna har i detta sammanhang ett ansvar att bidra till att insamlingssystemet för producentansvarsavfall och det kommunala insamlingssystemet uppfattas som ett av hushållen. Detta kan ske genom att kommunerna ger en bra samordnad information till hushållen om hur de ska källsortera sitt avfall.

För att kommunen ska kunna ta sitt informationsansvar och utföra det på bra sätt måste kommunen få information från producenterna om insamlingssystemet (metoder och platser) och samråda med fastighetsägarna om detta. Producenterna ska en gång per år till varje kommun rapportera insamlad mängd avfall i respektive kommun samt de återvinningsresultat som uppmätts för respektive materialslag på nationell basis.

Övrig information – producenternas ansvar

Producenterna ska ansvara, även fortsättningsvis, för den lokala skyltningen på återvinningsstationerna. Även informationen på ett övergripande plan, t.ex. nationella kampanjer som syftar till att öka engagemanget för återvinning och förbättra återvinningsnivåerna nationellt eller regionalt, sköts av producenterna. Den nationella kampanjerna bör om möjligt samordnas med de lokala kommunala informationsinsatserna för att resultatet ska bli så bra som möjligt och för att hushållen inte ska bli förvirrade av olika budskap.

Satsning på tillsyn

Naturvårdsverket har ett ansvar för att vägleda kommunerna i arbetet med att förstärka och förbättra tillsynen. Naturvårdsverket kommer därför under nästa år prioritera arbetet med tillsynen över producentansvaret. Som startskott för arbetet kommer en tillsynsvägledning för tillsyn över producentansvaret ges ut under nästa år.

I dag ökar antalet s.k. friåkare, d.v.s. producenter som inte tar sitt producentansvar. Risken är att antalet friåkare ökar än mer om krav om högre servicegrad i insamlingssystemen tvingar materialbolagen att höja förpackningsavgifterna. Tillsynen behöver därför förbättras så att ett ingripande kan göras mot dem som inte tar sitt producentansvar. Det ska kosta att inte ta sitt producentansvar.

Det är inte endast tillsynen över ”friåkarna” som behöver förbättras och göras mer synlig. Även tillsynen över producenternas insamlingssystem; att de verkligen är lämpliga, lättillgängliga och ger en god service, behöver bli tydlig och effektiv.

Uppföljning

Arbetet med att nå målet - en väl fungerande insamling förpackningar och returpapper - kräver alla parter engagemang och goda samarbetsvilja. Det är producenternas ansvar att se till att lämpliga insamlingssystem för förpackningsavfall och returpapper etableras, men det behövs samverkan med såväl kommuner, fastighetsägare och entreprenörer för att nå dit. Naturvårdsverket har för avsikt att fr.o.m. 2006 i sin årliga uppföljning av producentansvaret redovisa följande punkter:

1. Att producenterna har haft samråd med kommunerna om vad som är ett lämpligt insamlingssystem.
2. Resultatet av samråden.
3. Attitydundersökning om hur konsumenterna uppfattar att de har tillgång till ett lättillgängligt och lämpligt insamlingssystem.

Checklista för tillsyn

BILAGA 3

Återvinningsstation:.....

Fastighetsbeteckning:Datum:.....

Behållare finns för:	Finns sorteringsanvisning?		Öppningsbar?		Överfull?		Skräp runt behållare?	Övrig anmärkning på behållare?
☐ Hårdplast	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	
☐ Mjukplast	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	
☐ Papper	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	
☐ Metall	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	
☐ Tidningar	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	
☐ Färgat glas	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	
☐ Ofärgat glas	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ja	

Checklista för tillsyn

BILAGA 3

Synpunkter på området					
	Nedskräpat, småskräp?	Nedskräpat, grovafall/större sopor?	Trångt mellan behållare?	Finns väl synlig informationstavla?	Är underlaget söligt?
Inom ÅVS-området	☐ Ja ☐ Nej Ange vilken typ av skräp:	☐ Ja ☐ Nej Ange vilken typ av skräp:	☐ Ja ☐ Nej Mellan vilka behållare:	☐ Ja ☐ Nej Vad saknas:	☐ Ja ☐ Nej Kommentar:
Närområdet	☐ Ja ☐ Nej Ange vilken typ av skräp:	☐ Ja ☐ Nej Ange vilken typ av skräp:			

Övriga kommentarer

.....

.....

.....

.....

.....

Exempel på inspektionsrapport

Tillsyn återvinningsstationer, XXXX kommun, Datum åååå-mm-dd

Bakgrund

Miljökontoret besökte XXX återvinningsstationer i XX kommun åååå-mm-dd.

De krav som ställs enligt Miljöbalken är att upprättade stationer ska vara lättillgängliga och underlätta för avfallslämnaren (SFS 2006:1273). Naturvårdsverket har i rapport 5648, "Framtida producentansvar för förpackningar och tidningar" uttalat sig om vad lättillgänglighet kan vara. Insamlingssystemet ska vara trovärdigt och underlätta avlämning av förpackningar och returpapper. Platsen där insamling sker ska uppfattas som ljus, välskött och estetiskt tilltalande samt vara utformad/utrustad så att brukarna enkelt och tryggt kan nyttja det. Stationerna ska alltså hållas i vårdat skick samt inte orsaka nedskräpning i omgivningen. Det ska också finnas information på plats om hur sortering ska gå till och kontaktuppgifter till ansvarig. I bygglov anges vilken utformning stationerna ska ha och i markavtal regleras bl a skötsel av stationerna.

Sammanfattning synpunkter

---Här ges en kort beskrivning av övergripande intryck som skräpighet överfulla behållare, tillgänglighet, informationstavlor etc.---

Miljökontorets bedömning

Återvinningsstationerna behöver ses över enligt nedanstående punkter. För närmare beskrivning se bilaga där varje station redovisas för sig.

---Exempel:---

- Följande stationer ska förses med informationsskylt:
-XX
-XX
- Följande stationer behöver komplettera sina informationsskyltar:
-XX
-XX
- Följande station behöver flytta om sin skyltning:
-XX
-XX
- Sorteringsanvisning saknas/är oläslig på följande stationer
-XX
-XX

- Utrymme mellan och bakom behållare behöver ses över och åtgärdas på följande stationer:
-xx
-xx
- XX-behållare behöver förses med någon typ av låssystem eller annat som förhindrar att människor kan ta sig in i behållaren. På följande stationer saknas detta:
-xx
-xx
- Behållare för xxxx var överfulla vid inspektionstillfället på följande stationer:
-xx
-xx
- Behållare för yyyy var överfulla vid inspektionstillfället på följande stationer:
-xx
-xx
- För att förhindra att skräp flyger ut i närområdet behöver plank och staket lagas/sättas upp på följande stationer:
-xx
-xx
- Ytor där behållarna står behöver förbättras på följande stationer:
-xx
-xx
- Följande stationer var nedskräpade till följd av dålig städning/överfulla behållare vid besöket:
-xx
-xx
- Städning i närområdet behövs vid följande stationer:
-xx
-xx

Ovanstående punkter kommer att följas upp under året.

Föreläggande om åtgärd:

Med hänvisning till vad som framkommit vid inspektion enligt bilaga beslutar miljönämnden med stöd av Miljöbalken 26 kap 9 § (rätten att förelägga), 19 § (verksamhetsutövarens egenkontroll) och med hänvisning till 2 kap 1, 2, 3, 6 och 7 §

(välj hänsynsparagraf) och Förordningen om producentansvar 5 § att förelägga "företagets namn" med organisationsnummer xx om följande åtgärder:

---Exempel:---

- Städrutiner för återvinningsstationerna ska redovisas till Miljönämnden senast den åååå-mm-dd
- Tömningsrutiner för återvinningsstationerna ska redovisas till Miljönämnden senast den åååå-mm-dd
- Följande behållare behöver bytas ut alternativt lagas, dock senast den åååå-mm-dd
- Information beträffande "ange vad" ska finnas uppsatt på xxx återvinningsstation senast den åååå-mm-dd
- För att undvika att skräp blåser ut i närområdet ska staket/annat vara lagat senast den åååå-mm-dd
- De ytor på återvinningsstationen xx som behållarna står på ska iordningsställas på ett sådant sätt att de inte blir leriga/söliga vid användandet. Åtgärden ska vara utförd senast den åååå-mm-dd.
- För att undvika störningar i form av buller vid närliggande fastigheter gäller att: vid återvinningsstationen xxx får tömning inte ske senare än klockan 22.00 och inte tidigare än klockan 07.00.

Övrigt

Miljökontoret bedriver tillsyn genom regelbundna kontroller under året. För detta tillsynsbesök debiteras enligt gällande taxa X timmar à X kronor. I tillsynsavgiften ingår tid för förberedelser, externa kontakter, inspektioner, restid, skrivelser och rapporter.

Noteringar/underlag för respektive station, ÅÅÅÅ-MM-DD

Förslag till bilaga till inspektionsrapport, för att ge ett tydligt underlag om bristerna på respektive ÅVS.

Återvinningsstation xxxxx, fastighetsbeteckning: xxxxxxxx

Exempel:

1. Trångt med utrymme bakom/mellan behållarna för hårdplast
2. Mycket glaskross framför glasbehållarna
3. Mycket småskräp omkring behållarna. Mest mjukplast
4. Skyltning på behållare för hårdplast är så smutsig att den knappt går att läsa
5. Ofräscht underlag mellan och bakom behållare
6. Välstädad vad gäller större skräp
7. Metallbehållare öppningsbar
8. Närområdet nedskräpat främst vad gäller pappersförpackningar
9. Omgivande plank är trasigt
10. Behållare för hårdplast överfull i alla inkast/inkast på framsida
11. Svårt att komma bakom/mellan behållare för hårdplast
12. Informationstavla saknas/är ofullständig map. xxx
13. Förekomst av företagsförpackningar, t.ex. storköksförpackningar

Plats för bilder som
dokumenterar
bristen

Plats för bilder

Huvudmän

Länsstyrelsen i Västra Götaland, Västra Götalandsregionen, kommunförbunden och kommunerna i länet

Adress

Miljösekretariatet Västra Götalandsregionen
Box 1726 501 17 Borås Tel 033-17 48 10

Webbplats

www.miljosamverkan.se

Projektledare

Lasse Lind Tel 0532-714 47 lasse.lind@cirka.se
Cecilia Lunder Tel 031-60 58 95 cecilia.lunder@o.lst.se